Türkiye Ekonomisinin Sektörel Dağılımı

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- Cumhuriyet'in ilk ekonomi politikaları **İzmir İktisat Kongresi** (1923) ile şekillendi ve **liberal** bir ekonomi modeli benimsendi. Aynı yıl imzalanan **Lozan Antlaşması**'nın ticari hükümleri de ekonomiyi etkiledi.
- **1929 Dünya Ekonomik Bunalımı** ve **İkinci Dünya Savaşı** nedeniyle **devletçi** politikalar uygulandı; devlet eliyle fabrikalar kuruldu (Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı, 1934). Savaştan sonra yeniden liberal politikalara geçildi; **1980'li yıllardan** itibaren **ihracata dayalı** bir model uygulanmaya başlandı.
- Ekonomideki değişim, çalışan nüfusun sektörlere dağılımına da yansıdı: 1990'lı yıllarda çalışanların yaklaşık yarısı birincil sektördeyken bu oran günümüzde yaklaşık %15'e düştü; ikincil sektörün payı biraz, üçüncül sektörün payı ise belirgin biçimde arttı. Bugün çalışanların yarıdan fazlası üçüncül sektördedir.
- Bu değişimde tarımda makineleşme, kırdan kente göç, sanayinin ve hizmet sektörünün (ticaret, ulaşım, turizm, finans) gelişmesi etkilidir. Birincil sektörün GSYİH payı, bu sektörde çalışanların payından düşüktür.
- **Yerli üretim** istihdamı ve yurt içi hasılayı artırır, dışa bağımlılığı azaltır; yerli ve millî ürünlerin tercih edilmesi ülkedeki istihdama katkı sağlar. Sektörlere ait güncel veriler **TÜİK**'ten elde edilir ve tablo, grafik, şekil, diyagram ile anlaşılır hâle getirilir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk ekonomi politikalarının şekillendiği toplantı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Lozan Konferansı
B) Erzurum Kongresi
C) Sivas Kongresi
D) İzmir İktisat Kongresi
E) Mondros Görüşmeleri

2 Aşağıdaki zaman şeridinde Türkiye ekonomisindeki bazı gelişmeler verilmiştir. Soru işaretli yere uygun gelişmeyi yazınız.

3 Aşağıdaki ifadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.
(…) İzmir İktisat Kongresi'nde liberal bir ekonomi modeli benimsenmiştir.
(…) İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türkiye yeniden liberal politikalara geçmiştir.
(…) Türkiye'de günümüzde çalışanların çoğunluğu birincil sektördedir.
(…) 1980'li yıllardan itibaren ihracata dayalı bir ekonomi modeli benimsenmiştir.

4 Türkiye'de ekonomi alanında devletçi politikaların uygulanmasına neden olan gelişmelerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Harf İnkılabı
B) İzmir İktisat Kongresi
C) 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı
D) Soyadı Kanunu
E) Çok partili hayata geçiş

5 Türkiye'de ekonomik sektörlerin istihdam ve GSYİH içindeki yerine ilişkin resmî verilere hangi kurumdan ulaşılır?

6 Grafikte Türkiye'de çalışan nüfusun sektörlere dağılımının yıllara göre değişimi verilmiştir (temsilî, yuvarlanmış veriler).

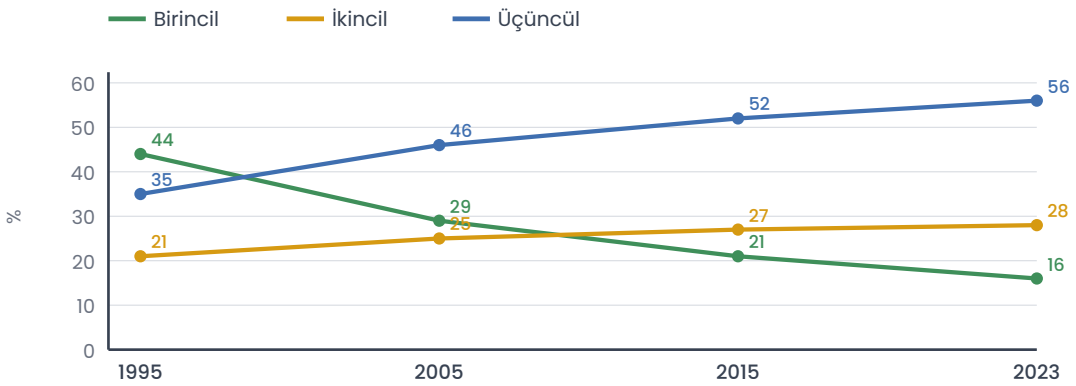

Hangi sektörde çalışanların oranı sürekli azalmış, hangisinde en çok artmıştır?

7 Türkiye'de günümüzde en fazla kişinin çalıştığı ekonomik sektör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarım B) Madencilik C) Birincil D) İkincil E) Üçüncül

8 Boşlukları uygun kavramlarla doldurunuz.

liberal – devletçi – ihracata dayalı

a) İzmir İktisat Kongresi'nde ..... bir ekonomi modeli belirlendi.

b) 1929 bunalımından sonra ekonomide ..... politikalar uygulandı.

c) 1980'li yıllardan itibaren ..... bir ekonomi modeline geçildi.

9 Günlük ihtiyaçlarımızda yerli ürünleri tercih etmemizin ülkedeki istihdama nasıl katkı sağlayacağını açıklayınız.

10 Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de birincil sektörde çalışanların oranının azalmasının nedenlerinden biri **değildir**?

A) Ülke nüfusunun azalması
B) Tarımda makineleşmenin artması
C) Kırdan kente göçün yaşanması
D) Sanayi ve hizmet sektörlerinin gelişmesi
E) Eğitim düzeyinin yükselmesi

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 6. sorudaki grafiğe göre 1995-2023 arasında birincil, ikincil ve üçüncül sektörde çalışanların oranı kaç puan değişmiştir?

12 Türkiye'de 2023 yılında çalışan nüfusun yaklaşık 32 milyon olduğunu varsayalım (temsilî). 6. sorudaki grafiğe göre bu yılda birincil ve üçüncül sektörde yaklaşık kaçar milyon kişi çalışmaktadır?

13 Grafikte Türkiye'de 2023 yılında sektörlerin çalışan nüfus ve GSYİH içindeki payları verilmiştir (temsilî, yuvarlanmış veriler).

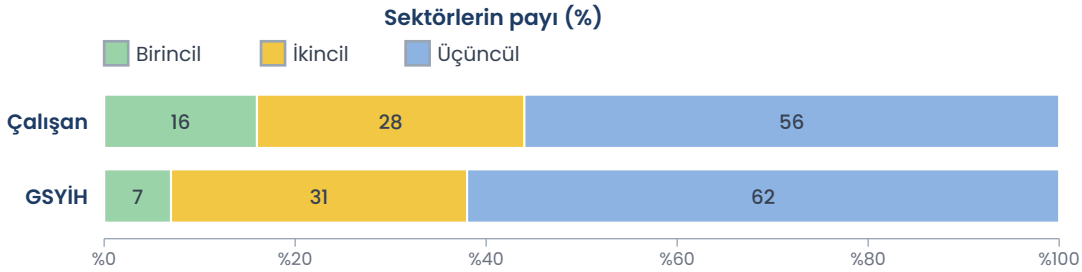

Grafiğe göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) İkincil sektörde çalışanların payı GSYİH payından fazladır.
B) Birincil sektörün GSYİH payı, bu sektörde çalışanların payının yarısından azdır.
C) Üçüncül sektör GSYİH'nin yarısından azını üretir.
D) Çalışanların çoğunluğu ikincil sektördedir.
E) Sektörlerin GSYİH payları birbirine eşittir.

14 1980'li yıllardan itibaren ihracata dayalı ekonomi modeline geçilmesinin sonuçlarıyla ilgili:
I. Sanayi ürünlerinin ihracattaki payı artmıştır.
II. Dış ticaret ekonomide daha çok önem kazanmıştır.
III. Tarım ürünlerinin ihracattaki payı artmıştır.
ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

15 Tarımda makineleşmenin artması, çalışan nüfusun sektörlere dağılımını nasıl etkiler? Açıklayınız.

16 Sümerbank ve Etibank gibi kamu kuruluşlarının kurularak sanayi yatırımlarının devlet eliyle yapıldığı dönemde uygulanan ekonomi politikası aşağıdakilerden hangisidir?

A) Serbest bölge uygulaması
B) Liberalizm
C) İhracata dayalı büyüme
D) Devletçilik
E) Özelleştirme

17 Tabloda Türkiye'deki bazı ekonomik faaliyetler ve yer aldıkları sektörler verilmiştir.

Faaliyet	Sektör
Fındık bahçesinde hasat	Birincil
Otomotiv fabrikasında araç üretimi	Üçüncül
Kıyı otelinde konaklama hizmeti	Üçüncül
Hastane randevu yazılımı geliştirme	Dördüncül
Rüzgâr santralinde elektrik üretimi	İkincil

Tablodaki eşleştirmelerden hangisi **yanlıştır**?

A) Fındık bahçesinde hasat
B) Kıyı otelinde konaklama hizmeti
C) Otomotiv fabrikasında araç üretimi
D) Hastane randevu yazılımı geliştirme
E) Rüzgâr santralinde elektrik üretimi

18 Türkiye'de üçüncül sektörde çalışanların oranının yüksek olmasında etkili olan **üç** etmen yazınız.

19 6. sorudaki grafiğe göre ikincil sektör için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Çalışan payı birincil sektörün hiçbir zaman üzerine çıkmamıştır.
B) Çalışan payı sürekli azalmıştır.
C) Her dönemde en çok kişinin çalıştığı sektördür.
D) Çalışan payı dönem içinde iki katından fazla artmıştır.
E) Çalışan payı dönem boyunca artmış, ancak artış üçüncül sektörden az olmuştur.

20 Türkiye'de sektörlerle ilgili bir bilgi görseli hazırlanacaktır.
a) Çalışanların sektörlere dağılımının yıllara göre değişimini göstermek için
b) Tek bir yılda GSYİH'nin sektörlere göre bölünüşünü göstermek için
hangi grafik türlerini kullanırsınız?

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Kurgusal bir ilçede son yirmi yılda şu değişimler yaşanmıştır: İlçeye organize sanayi bölgesi kurulmuş, tekstil ve gıda fabrikaları açılmış; köylerden ilçe merkezine göç artmış; ilçede yeni alışveriş merkezleri, bankalar ve özel hastaneler hizmete girmiştir.
Bu bilgilere göre ilçe ile ilgili aşağıdakilerden hangisine **ulaşılamaz**?

A) İlçede tarım ürünlerinin üretim miktarı azalmıştır.
B) İkincil sektörde çalışanların sayısı artmıştır.
C) Üçüncül sektöre ait faaliyetler çeşitlenmiştir.
D) İlçe merkezinin nüfusu artmıştır.
E) Kırsal nüfusun bir kısmı ilçe merkezine göç etmiştir.

22 Türkiye'de çalışan nüfusun 1995'te yaklaşık 20 milyon, 2023'te yaklaşık 32 milyon olduğunu varsayalım (temsilî).
6. sorudaki grafiğe göre bu dönemde birincil sektörde çalışan **kişi sayısı** yaklaşık kaç milyon azalmıştır?

A) 2,4 B) 3,68 C) 5,12 D) 8,8 E) 28

23 Bir ülkede çalışan nüfusun oranı birincil sektörde azalırken ikincil sektörde yaklaşık aynı kalmış, üçüncül sektörde artmıştır.
Bu durum en çok aşağıdakilerden hangisini gösterir?

A) Ülkede hiç tarım yapılmadığını
B) Sanayi üretiminin tamamen durduğunu
C) Tarımdan ayrılan iş gücünün daha çok hizmet sektörüne geçtiğini
D) Hizmet sektöründe çalışanların azaldığını
E) Ülkenin ham madde ithal etmeyi bıraktığını

24 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı'nın Türkiye'de devletçi ekonomi politikalarına geçilmesinde nasıl etkili olduğunu açıklayınız.

25 13. sorudaki grafiğe göre:
I. Üçüncül sektör GSYİH'nin yarısından fazlasını üretir.
II. Birincil sektörde çalışan başına üretilen değer, ikincil sektördekinden düşüktür.
III. Çalışanların yarısından fazlası ikincil sektördedir.
ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve III D) II ve III E) I ve II

26 Türkiye'de birincil sektörün verimliliğini ve ekonomiye katkısını artırmak için **iki** öneri yazınız.

27 Turizmin Türkiye'de önemli bir gelir kaynağı ve istihdam alanı olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanayi üretiminin yapılmaması
B) Nüfusunun büyük bölümünün tarımla uğraşması
C) Maden rezervlerinin tamamen işletilmesi
D) Turist çekme potansiyeli yüksek doğal ve beşerî değerlere sahip olması
E) Ülkenin denize kıyısının bulunmaması

28 Aşağıdaki gelişmelerden hangisinin, bir bölgede ikincil sektörde çalışanların oranını artırması beklenir?

A) Tarım ürünlerini işleyen yeni fabrikaların açılması
B) Yeni bir üniversite hastanesinin hizmete girmesi
C) Kıyıda yeni otellerin yapılması
D) Bir yazılım firmasının bölgeye taşınması
E) Seralarda sebze üretiminin yaygınlaşması

29 Tabloda Türkiye'deki kurgusal üç şehirde çalışan nüfusun sektörlere dağılımı verilmiştir (temsilî veriler).

Şehir	Birincil (%)	İkincil (%)	Üçüncül (%)
A	45	20	35
B	8	48	44
C	5	17	78

Tabloya göre aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

A) A şehrinde çalışanların en büyük grubu birincil sektördedir.
B) C şehrinde tarım faaliyeti hiç yapılmamaktadır.
C) B şehrinde sanayi faaliyetleri öne çıkmaktadır.
D) C şehrinde çalışanların çoğu hizmet sektöründedir.
E) Üç şehirde de üçüncül sektörde çalışanların oranı %30'un üzerindedir.

30 Aşağıdaki şemada yerli ürün tercihinin ekonomiye etkisi gösterilmiştir. Soru işaretli kutuyu tamamlayınız ve bu sürecin ülkenin dış ticaretine bir etkisini yazınız.

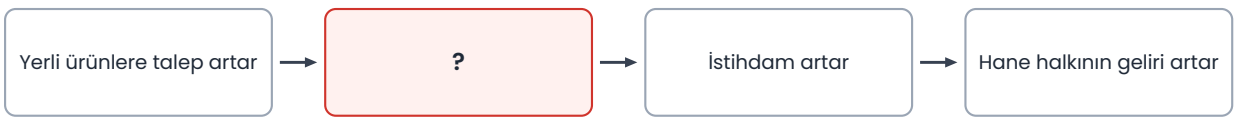

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**